

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/2406
Toplantı Tarihi/Sayısı : 22.8.2024/44
Karar Numarası : 2024/811
Başvuran : M. S. Ç.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. İsteği dışında dahil edildiği genel sağlık sigortası prim borcunun gelir testine tabi tutulmaksızın 25 yaşını dolduran erkeklere yükletilmesinin ayrımcılık oluşturduğu iddiasıyla genel sağlık sigortası prim borçlarının silinmesi, gelir testine tabi tutulma talebine ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Başvuran, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından kendisine 30/9/2020 tarihinden itibaren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 60'ıncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi uyarınca isteği dışında genel sağlık sigortasının tescil edildiğini, tarafına bildirim yapılmaksızın genel sağlık sigortası prim borcu tahakkuk ettirilerek bu borca gecikme zammı uygulandığını, resen tescil edildiği tarihte Konya ... Üniversitesinde öğrenci olduğunu ve acil durumlar dışında sağlık hizmeti almadığını, söz konusu tarihten önce muayene olurken Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından fark talep edilmediğini ve reçeteli ilaç satın alırken farkların istenmediğini, geçmişe dönük borç ödemesi olması nedeniyle 12/3/2023 tarihli ve 7440 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun uyarınca getirilen borç yapılandırmasından faydalanamadığını, SGK sisteminde iş sahibi olduğu ve düzenli gelir sahibi olarak gözüktüğü için geçmişe dönük gelir tespitinin yapılamadığını ve bu sebeplerle kendisine zorla ödeme yaptırılmaya çalışıldığını, maddi imkânının kısıtlı olduğunu ve ailesinin desteğiyle geçimini sağladığını, geliri olmamasına rağmen gelir testi yaptırılmaksızın belirlenen meblağ üzerinden tahakkuk ettirilen borcu kabul etmediğini, söz konusu borcu ödenmeye zorlanması ve borcun e-haciz yöntemi ile tahsil edilmeye çalışılmasının sosyal devlet ilkesiyle bağdaşmadığını, ayrıca sağlık hizmeti almasa dahi söz konusu borcun kendisine yükletilmesinin hukuk devleti ilkesine aykırı olduğunu, borcun Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına aykırı olduğunu, söz konusu borcu ödemek istemediğini, SGK'da görevli memurların konu hakkındaki şikâyet dilekçesini kabul etmemekte direndiğini ve dilekçesinin kabul edilmesini üç ayrı şubeden talep etmek zorunda kaldığını, Kurum memurların keyfi olarak dilekçe hakkını engellemeye çalıştığını, dilekçesini teslim etmesinin üzerinden bir ay geçmesine rağmen dilekçesine cevap verilmediğini, söz konusu borcun öğrenci olsalar ve gelirleri olmasa dahi 25 yaşını dolduran erkeklere yükletilmesinin ayrımcılık

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:

oluşturduğunu iddia etmekte; genel sağlık sigortası prim borçlarının silinmesini, gelir testine tabi tutulmasını ve mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Yasama yetkisi" başlıklı 7'nci maddesi şöyledir:

"Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez."

4. Anayasa'nın "Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri" başlıklı 87'nci maddesi şöyledir:

"Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri, kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak;

..."

5. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1'inci maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir."

6. 6701 sayılı Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) ... f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek araştırmak karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek; g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek; ... i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek ..."

7. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.

(...)

(4) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.

(...)"

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar" başlıklı 40'inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz."

9. Mezkûr Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesi şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği ... yönlerinden incelenir. (...)"

10. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara

ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. Bununla birlikte başvuru, isteği dışında genel sağlık sigortası tescil edilmesi ve genel sağlık sigortası prim borcunun tahakkuk ettirilmesinin haksızlık oluşturduğu ve ilgili borcun gelirleri olmasa dahi 25 yaşını dolduran erkeklere yükletilmesinin ayrımcılık oluşturduğu iddiasıyla genel sağlık sigortası prim borçlarının silinmesi, gelir testine tabi tutulması talebine ilişkindir.

14. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun "*Genel sağlık sigortalısı sayılanlar*" başlıklı 60'ıncı maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"...1) Harcamaları, taşınır ve taşınmazları ile bunlardan doğan hakları da dikkate alınarak, Kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilecek aile içindeki geliri kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin üçte birinden az olan vatandaşlar ile gelir tespiti yapılmaksızın genel sağlık sigortalılığı ya da bakmakla yükümlü olduğu kişi bulunmayan Türk vatandaşlarından 18 yaşını doldurmamış çocuklar, ... (Ek fıkra: 29/1/2016-6663/26 md.) Ana veya babası üzerinden bakmakla yükümlü olunan kişi sayılmayanlardan; lise ve dengi öğrenimden mezun olanlar 20 yaşını, yükseköğrenimden mezun olanlar ise 25 yaşını geçmemek ve bakmakla yükümlü olunan kişi ya da bu maddenin birinci fıkrasının (g)bendinde sayılanlar hariç genel sağlık sigortalısı olmamak şartıyla mezun oldukları tarihi izleyen günden itibaren iki yıl süreyle gelir tespiti yapılmaksızın birinci fıkranın (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır. ..."

15. Mezkûr Kanun'un "*Genel sağlık sigortası geçiş hükümleri*" başlıklı geçici 12'nci maddesinin sekizinci fıkrası şöyledir:

"İlgili kanunları gereği tedavi yardımları karşılanan kişiler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte herhangi bir işleme gerek kalmaksızın, bu Kanun açısından genel sağlık sigortalısı veya genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılır. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ilgili kanunları gereği bakmakla yükümlü olunan kız çocukları bu Kanun gereğince de bakmakla yükümlü olunan kişi sayılır. Ancak durumlarında değişiklik olduğunda sağlık hizmetlerinden yararlanma koşulları bu Kanun hükümlerine göre yeniden belirlenir. Kız çocuklarının durum değişikliklerinin ortadan kalkması halinde, bu kişiler tekrar ilgili kanunlarına göre bakmakla yükümlü olunan kişi sayılır..."

16. 5510 sayılı Kanun'un geçici 73'üncü maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında genel sağlık sigortası tescili yapılmış olup da gelir testine hiş başvurmayanlardan bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on iki ay içinde gelir testine başvuran kişilerin genel sağlık sigortası primleri yapılan gelir testi sonucuna göre tescil başlangış tarihinden itibaren tahakkuk ettirilir. 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamındaki sigortalılık statüsünden kaynaklanan prim borçlarına, bu maddenin yürürlük tarihinden önceki döneme ilişkin olarak tahakkuk ettirilen veya ettirilecek gecikme cezası ve gecikme zammı gibi ferî alacaklardan ödenmemiş olanların tamamının tahsilinden vazgeçilir. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında ödenmiş olan genel sağlık sigortası primleri ile gecikme cezası ve gecikme zammı tutarları iade ve mahsup edilmez. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Kurum yetkilidir."

17. Gelir testinde aile bireylerinin ekonomik durumlarının dikkate alınması ile kişilerin yükseköğrenim görmeleri durumunda 25 yaşına kadar genel sağlık sigortalısı sayılması 5510 sayılı Kanun'un 60' ıncı maddesinde hükme bağlanmış ve mezkur Kanun'un geçici 12'nci maddesinde Kanun'un yürürlüğe girdiği 1/10/2008 tarihi öncesi bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık yardımlarından faydalanan kız çocuklarının 1/1/2012 tarihinden itibaren sağlık yardımlarından, daha önce olduğu gibi sigortalı veya evli olmadığı sürece yaş şartı aranmaksızın faydalandırılacağı düzenlenmiştir. Dolayısıyla başvuranın ayrımcılık yasağını ihlal ettiğini ileri sürdüğu uygulamaların söz konusu Kanun hükümlerinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

18. Anayasa'nın 7'nci ve 87'nci maddelerinde; yasama yetkisinin münhasıran Türkiye Büyük Millet Meclisinin uhdesinde olduğu hükme bağlanmıştıır. Bu bakımdan; kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak yasama yetkisi kapsamında kalmaktadır.

19. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 17'nci maddesinde, yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvuru konusu olamayacağı, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40' ıncı maddesinde ise yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin Kurumun görev alanına girmediği hükme bağlanmıştıır.

20. Başvuranın iddia ve talepleri yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte incelendiğinde; isteği dışında genel sağlık sigortası tescil edilmesi ve genel sağlık sigortası prim borcunun tahakkuk ettirilmesinin haksızlık oluşturduğu ve ilgili borcun gelir testine tabi tutulmaksızın gelirleri olmasa dahi 25 yaşını dolduran erkeklere yükletilmesinin ayrımcılık oluşturduğu iddialarının ilgili Kanun hükümlerinden kaynaklandığı ve talebin kanun değişikliği gerektirdiği, kanunlara ilişkin düzenleme yapma görevinin münhasıran Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğu, öte yandan genel sağlık sigortası primlerinin silinmesi ve gelir testine tabi tutulması gerektiği iddiasının 6701 sayılı Kanun'un 9' uncu maddesinde yer verilen Kurumun görev alanı kapsamında olmadığı gerekçeleriyle 6701 sayılı Kanun'un 9' uncu maddesi ile 17'nci maddesinin dördüncü fıkrası ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40' ıncı ve 48'inci maddeleri gereği başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

22/8/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye